

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

CONSIDERADA UNA DE LES ESCRIPTORES DANESSES MÉS IMPORTANTS, TOVE DITLEVSEN (COPENHAGUEN, 1917) ÉS AUTORA DE MÉS DE 40 LLIBRES DE POEMES, NARRATIVA I MEMÒRIES. 'TRILOGIA DE COPENHAGUEN' ÉS LA SEVA OBRA MESTRA INDISCUTIBLE

Tove Ditlevsen: dona, de classe baixa, brillant i turmentada

PERE ANTONI PONS

Començar llegint-ne les memòries no és sempre la manera més segura d'introduir-se en l'obra d'un escriptor. Depèn de com siguin les memòries, és clar. Si estan escrites amb més franquesa que pudor, amb més intel·ligència que nostàlgia i amb més valentia que càlcul, aleshores sí que constituiran una porta d'entrada útil al conjunt de l'obra. A la poeta i narradora Tove Ditlevsen (nacuda el 1917 i morta –per suïcidi– el 1976), considerada una de les escriptores més importants de la literatura danesa, diria que és idoni descobrir-la llegint *Trilogia de Copenhaguen*, que acaba d'editar L'Altra en una traducció de Maria Rossich Andreu que s'intueix vivaç i precisa. El volum recull els tres llibres de memòries de l'autora: *Infantesa* (1967),

Joventut (1967) i *Dependència* (1971). És lògic que tots tres títols a la fi s'integressin en un sol volum, no només perquè són tres trams consecutius de la mateixa peripècia cronològica, sinó sobretot perquè són peces complementàries del trencaclosques complicat i fascinant d'un mateix caràcter, una mateixa sensibilitat i una mateixa lucidesa.

La infantesa, com un taüt

A *Infantesa*, Ditlevsen retrata la precària i crispada quotidianitat –econòmica, afectiva, íntima– d'una família obrera a la Dinamarca dels anys 20. Un dels aspectes interessants d'aquestes pàgines és el retrat que fa del seu pare i la seva mare. El pare, obrer, socialdemòcrata, és un home que llegeix i que té una opinió formada sobre les coses, però alhora és molt antiquat, i a la seva filla petita li repeteix sovint que escriure no fa per a les dones. La mare, més jove que el marit, viu ressentida amb el món perquè la disgusta la pròpia vida, i qui ho paga és la filla, amb qui manté una relació agressiva i fosca. "La infantesa és llarga i estreta com un taüt, i no te'n pots escapar tu sola", escriu Ditlevsen. Qui ajuda la petita Tove a escapar-se'n són els llibres i una vocació literària precoç que li alimenta les ambicions i l'empenya a aspirar a una vida més rica i respirable.

La secció titulada *Joventut* abasta, significativament, només des dels catorze anys, quan deixa els estudis i troba la primera feina (de netejadora), fins als vint i escaig. Ditlevsen dedica aquestes pàgines a la persecució tenaç de la seva vocació, a l'entrada en el món literari (publi-

TRILOGIA DE COPENHAGUEN
TOVE DITLEVSEN
L'ALTRA / SEIX BARRAL
TRAD. MARIA ROSSICH ANDREU
320 PÀG. / 21,50 €

LA PROSA DE TOVE DITLEVSEN ÉS RÀPIDA, PENETRANT I ESTÀ AL SERVEI D'UNA MANERA DIRECTA I QUASI IMPÚDICA DE CONTAR

ca el primer poema en una revista, i després ja el primer llibre, i de seguida hi ha qui en valora el talent) i a la descoberta (en general problemàtica i insatisfactòria) de l'amor i la sexualitat. Voluble i vulnerable, l'autora incorre sovint en contradiccions: no es vol casar però sí, no es vol enamorar però sí, vol fer-se gran però té por de fer-se gran... Són, en aquest sentit, unes memòries que funcionen com un autoretrat viu i gens estàtic. Hi ajuda que la prosa sigui ràpida, penetrant, i que estigui al servei d'una manera directa i quasi impúdica de contar.

Un món interior absorbent

Tant a la segona part com en la següent, *Dependència*, Ditlevsen mostra cruament, però sense subratllats, com la seva condició de dona de classe baixa porta incorporades tota una sèrie de violències alhora externes i estructurals, les quals no tan sols són difícils de defugir sinó que estan del tot naturalitzades. El nucli dramàtic d'aquesta última part són, precisament, les diverses violències contra el cos que pateix Ditlevsen, ja sigui en forma d'avortaments o d'exigent criança dels fills o d'addiccions. Ella no s'espolsa la responsabilitat, però en tot moment fa palès que és una responsabilitat condicionada o coaccionada. Això es veu clar quan escriu sobre el seu matrimoni amb en Carl, el metge que la converteix en addicta: no només són les millors pàgines del llibre, sinó que són un material digne d'una novel·la de terror gòtic.

Alguns anys crucials de la vida de Ditlevsen van coincidir amb l'ascens del nazisme, la Segona Guerra Mundial i l'ocupació alemanya de Dinamarca. Tanmateix, les referències que hi fa són de rampellada. Parla ocasionalment de les forces d'ocupació, del toc de queda, del mercat negre, de les alarmes antiaèries, però mai s'hi estén. La impressió que es fa el lector d'aquest interès secundari pels fets de la gran història és que, en realitat, la gran història només va ser un *attrezzo* poc important per a una dona amb un món interior tan intens, absorbent i autocentrat com Tove Ditlevsen. ♦♦

WIKIPEDIA

Vides de transbordador

LLUÍS-ANTON BAULENAS

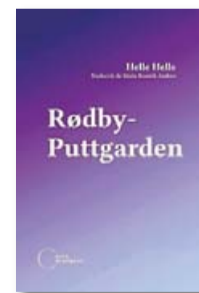
Ja se sap que les històries més simples, de vegades, són les més difícils d'explicar. D'explicar bé, s'entén. Quan s'aconsegueix, la comunicació amb el lector és profunda perquè són lectures en què, sense adonar-te'n, es prescindeix de l'artifici. Això és el que passa a *Rødby-Puttgarden*, una novel·la danesa que ens narra un fragment de vida de dues germanes que viuen juntes i treballen a la perfumeria del transbordador que fa el trajecte entre Rødby (Dinamarca) i Puttgarden (Alemanya). No hi passa res d'especial que no es pugui donar en unes circumstàncies semblants en un lloc semblant: la vida dalt del ferri, a casa, a la ciutat, petita, de Rødby, separada per uns

quants quilòmetres del port on hi ha el moll, les vicissituds diàries personals i de la comunitat, les vides i les morts, els amors, les amistats... i la vida que passa. Tot narrat en primera persona per la protagonista, amb un estil directe, col·loquial i proper. És la petita història que acaba per construir la gran història. En aquest sentit, l'autora, Helle Helle (Nakskov, 1965), sap de què parla, ja que prové d'aquesta àrea (Nakskov i Rødby formen part de la mateixa àrea urbana) i amb la seva novel·la vol donar compte d'un món que ja se'n va. La munió d'illes daneses i el servei de transport entre elles i amb el continent condemnat a desaparèixer: es construeixen

ponts i, en aquest cas concret, tal com l'editorial ens recorda al final del volum, s'inicia la construcció del que serà el túnel submarí més llarg del món. Està previst que s'enllesteixi el 2029 i connectarà directament Dinamarca i Alemanya. La seva entrada en servei implicarà amb tota probabilitat la desaparició del trajecte en ferri, amb totes les conseqüències socials i econòmiques. És com el que passa a casa nostra, per exemple, amb les històries dels restaurants de camioners de les antigues carreteres nacionals esdevinguts obsolets, polsegosos i abandonats per culpa o a causa de la construcció de les autopistes.

WIKIPEDIA

RODDBY-PUTTGARDEN
HELLE HELLE
NITS BLANQUES
TRADUCCIÓ DE MARIA ROSSICH ANDREU
180 PÀG. / 17,50 €

Rødby-Puttgarden també és una història de dones, de dues germanes, d'una nena petita i del record de la mare. Els homes rondan al voltant, importants però prescindibles, aptes per al bricolatge. Fins i tot n'hi ha un, amic de la família, incapaç d'arreglar un balancí, que està de cap per avall durant tota la novel·la. I que tot i això, al final, esdevé l'impulsor de la presa de consciència de la protagonista (el balancí, no l'amic). El llibre abasta tota la quotidianitat d'un lloc que esdevé un univers. *Rødby-Puttgarden* és una novel·la molt més densa del que sembla després d'una primera lectura, amb la qual Helle Helle va guanyar el Premi de la Crítica de Dinamarca i entra dins el panorama narratiu en llengua catalana, perquè fins ara no se n'havia traduït res. ♦♦